הכל ממירין פרק ראשון תמורה ז.

מסורת הש"ס

סד"ל כשלמא מעיקרא. בעינן תמימין משום דלא ידענא אי האי מיקבע לשם אבל הכא כיון דאינבר שם לא לקי קמ"ל: אמר מר משום רבי יוסי ברבי יהודה [1] אף קבלת הדם מאי טעמא דרבי יוסי ברבי יהודה אמר קרא [1]ומעוך וכתות ונתוק וכרות וגו' [1] [1]זו קבלת הדם שאמר רבי יוסי בר' יהודה ולרנא קמא האי לא תקריבו למה לי מיבעי ליה לזריקת דמים והא נפקא ליה מעל המזבח [1] אורחיה דקרא דמשתעי הכי ורבי יוסי בר' יהודה נמי אורחיה דקרא הוא אין ה"נ אלא קבלת הדם מנא ליה נפקא ליה מהא [2] [2]ומיד בן נכר לא תקריבו זו היא קבלת הדם [1] שאמר רבי יוסי ברבי יהודה ולתנא קמא האי לא תקריבו למה לי מיבעי ליה להאי ס"ד אמינא הואיל ולא נצטוו בני נח אלא על מחוסר אברים לא שנא במזבח דידהו ולא שנא במזבח דידן אקמ"ל: ל"א רבי יוסי ברבי יהודה אומר אף על קבלת הדם מאי טעמא דכתיב ומעוך וכתות וגו' לא תקריבו זו [1] קבלת הדם וזריקה נפקא ליה מעל המזבח ולרבנן נמי תיפוק להו זריקה מן על המזבח הכי נמי ואלא לא תקריבו דמעוך למאי אתא [3] מפקינן לבמות יחיד ולרבי יוסי ברבי יהודה האי מיבעי ליה לבמות יחיד אין הכי נמי אלא תקריבו דקבלה מנא ליה מיד בן נכר לא תקריבו זו קבלת הדם ורבנן אצטריך ס"ד אמינא הואיל ובני נח אין מצווין אלא על מחוסר אבר בבמה דלהון [4] דלמא אנן נמי נקביל מינהון קא משמע לן מכל אלה דלא מקבלינן [1] מתקיף לה ר"ל שמא לא שנינו אלא בתם שנעשה בעל מום [4] [1]ועובר דאי בעל מום מעיקרא דיקלא בעלמא הוא אמר ליה רבי חייא בר יוסף [3]שרוע וקלוט כתיב בפרשה והני בעלי מומין מעיקרא ינהנו אמר ליה שמא לא שנינו אלא בתמורה [2]דתנן [2]חומר בתמורה [3] מבזבח שכן קדושה חלה עליה על בעל מום קבוע אמר ליה רבי יוחנן לא שמיע לך הא דאמר ר' ינאי [3] בחבורה נמנו וגמרו המקדישין בעל מום לגבי מזבח עובר משום חמשה שמות ואי בתמורה נמי ששה הוויין דאיכא נמי לאו דתמורה אלא מאי בבעל מום מעיקרו אמאי [4] לקי דיקלא בעלמא הוא אמר ליה דיקלא לאו זילא מילתא מין עצים הוא בעל מום מעיקרא זילא מילתא כיון דשביק תמים ואקדיש בעלי מומין מיחייב: לישנא אחרינא א"ל אפילו הכי בזיא מילתא דדקל ליכא במינו לא לקי לאפוקי בעל מום כיון דאיכא במינו לקי: אמר רבא השתא דאמור טעמא דבעל מום דלקי משום [4] דבזיא [4] מילתייהו [2]אפילו [1]למקדיש ליה לדמי נסכים נמי לקי [1] תניא כוותיה דרבא נדבה

ומיד בן נכר לא תקריבו את אלה. וא"ת למה לי לא לא תקריבו לא תקריבו מיד בן נכר לא תקריבו מיד בן נכר למה לי תיפוק ליה מאיש איש דהכא לא שנא במזבח דידהו ולא שנא במזבח דידן (לא אמרינן) אלא איש איש לא תקריבו [1] ומיהו דכיון שמשון בר מנרחים לאיצטריך לה פלוגתא דרבי יוסי הגלילי ורבי עקיבא [2] בפרק ואלו מנמנות (מנחות עג:): מה תלמוד לומר לעולה פרט לנזירות [3] רבי עקיבא אומר עולה אין לי אלא עולה ולא שאר קרבנות: **אלא** בתם ונעשה בעל מום. דאיכא למימר הואיל מעיקרא מה הוה סבר אע"פ שנפל בו מום תקדישו ותקריבו וכיון [4]דלהקרבה מליו [למימר] דאסוקי אדעתיה דתקדישו דלילקי אבל בעבל מום מעיקרו ממעי אמו דיקלא בעלמא הוא ואיכא למימר דלא אסיק אדעתיה דחזי לאקרוביה לשון רש"י וקשה לר"ר מר היכי מליו למימר דלא אסיק אדעתיה לאקרוביי ולא המרו בו לא [5]מקריב בעל מום למזבח והא [6]מקריב בעל מום לא מיבעי ליה מנת כן אני עושה דבלאו הכי לא לקי לר"נ דלא לקי לר"ש בן לקיש אבל תקריבו אלא הכי לא דעובר אבל תקריבו ואבל מזריקו וה"פ לא שנו דעובר אבל תקריבו ואבל מזריקו אלא כשהקדישו מם ונעשה בעל מום דכיון דחלה עליו קדושת מזבח קודם שהומם אסיק אדעתיה דחזי להקרבה אבל בעל מום מעיקרו קודם קדושה דיקלא בעלמא הוא דלא מסיק אדעתיה דחזי להקרבה ולא לקי: **אפילו** אקדיש לדמי נסכים לקי.

[1] וה"ה מקדיש לדמי עולה והא דאמר לקמן (דף יח:) המקדיש נקבה לעולה ימכר ויפלו דמיו לעולה ל"ל דלקי וכן הא דתנן פרק כילד מערימין (לקמן מז:) אמר על הבהמה טמאה ועל בעלת מום הרי אלו עולה לא אמר כלום הרי אלו לעולה ימכרו ויביא בדמיהם עולה צריך לומר דלקי [1]:

עין משפט נר מצוה

נט א מיי' פ"ח מהל' איסורי מזבח הל"י:
ס ב מיי' פ"ח מהל' תמורה הל"י:
סא ג מיי' פ"ח מהל' איסורי מזבח הל"י:

מוסף רש"י

על בעל מום קבוע. שלא המיר בעלת מום בתמימה של הקדש אלא עליה קדושה מתורה כל כך שאם יפדה לא תצא לחולין (לקמן מז:). (מהרא"ם שייך לדף ז ע"א) נדבה תעשה אותו. לגעל מום. זה קדשי בדק הבית. לומר קדשי בדק הבית, דלמזבח לא תפסר לאקרוביה דהא כתיב לא תתנו מהם (לקמן ז:). משלם כשעת הנדילה. דמי עלים ומה אין מייב לאחזיר לו כלים דקני כשיעור (ב"ק צא:). על גזילו של אביו אינו מוסיף חומש. כהנוגל (שם קד:) מפרש לה לפיקו נשבע לפי לשקר, אבל אקנן מחייב ליה קרא כלאמרינן הכא (שם סז:). מצות מאה להחריש מן הקמיה. דכתיב לא תעלה מלח שדך לקנאר (ב"ב צא:). על אנתרין (שם). אלא הכא לפניהם והם יקנוהו (שם). מירחיה. מתליק אם הכרי ברוחה ומירחיה הוי נמר מלאכה לחשבה (ב"ב שם). נחתייב כמעבר יוצמרה מלאכתו (שנהדרין שם). מעשיהו ונתתן לו. חשבר חחלה אם הכרי מעבריתיו ונתן לו פחה כדי הפחה (שם). אלא לכפרה הפנו, הלקנו והכפרה והפלה פטורין מן המעבר הוי כנתן ליני חייב (חבות סז:). הלכך חעבר כל מעבריתיו חחלה ואחר כך נתן לו פחה כדי שלא יפפיד עני. שאילו היה נוחנו קודם מירחיה, אע"פ שעני מלוקח לקנו שכחה ופחה הרבה ושבה מהן כדי פטור מן המעבר שהרי הפקר הוא, אבל עכשיו שנחחחיל ביד בעל הבית נחחייב כמעבר, דהכי אמרינן בחעבה דמעבר, לקנו שכחה ופחה שנשאן כגורן הוקבנו (ב"ב צד:). אף מפריש מן הביעה. פחה אם לא נחנה כבר, ואילו לא"ר מן הביעה לא, דקנייא כשיעור ואחר ממון שאין לו מוכעים, דעל הפחה ביעה לאו שיעור הוא, ולאוכל הוא כמו שהיא (שם). ודחשבים לשחר ובצורר. קודם שיאכל עניים לגלרו שיהו בהפקר אם היו קודמין (שם) חבה ביה שיהו עלמו (דברים כד:). חייב בפרט ועוללות בשבחה ובבאה. כמו חפאר כרם (שם) אע"פ דהפקר פטור מפחה, דחנן (פאה פ"א מ"ב) כל שהוא אוכל ונאסף חייב כמעבר ובפחה, אפילו הכי מ' אלו הפקר חייב בכל הני, דמפקיע עצמה בהבנות עניים (לא.). דכתיב כיה חעביה יחיה (ב"ב כח:) דאע"ג דהפקר פטור מכולם, אם אינו אוכל אלא בשעת הבנות אלא כמו שנאמר לעניים ולגר ולחחום (שם צד: וב"ר ח ל.).

רבינו גרשום

גורלו לשם יניחו ואותו שיבוא גורלו לעזאזל יביאו ומזוגנו לזה ראשון שדמו בכוס וכיון דמגרנו הגרלה מצריכו נמי להיות הם שאין הגורל קובע אלא בראוי לשם: הא מני. דאיצטריך לה לרבות ר' שמעון היא דאמר יביא חבירו שלא בהגרלה דמהו דתימא כי היכי דלא בעי הגרלה חו לא ליבעי נמי חם קמ"ל: [1] ואמאי ליסליק אדעתין דלא בעי חם נחי דלא בעינן הגרלה לחברו לזה שבביא עכשו כיון דהא אגריל עליה מעיקרא. על אותו שמת ועל אותו של שם אלא משום דלא [2] בעינן גוסי דשני (דאחיר להגרלה אשו אותו) [דאי אותו שנשאר דאי מצרכת ליה לאחי שבביא הגרלה הוי] משמע הגרלה קמייתא בטילה ומיסמל נוסיה דההוא דקאי דלא מת הלכך [לא] צריך חו הגרלה הא לאו הכי הוה סבר ר' שמעון דבעי הגרלה. וכיון דבעי הגרלה לא מיחיי בעל מום [רבינו] דצריך הגרלה בעי לפיהור חם: אלא

תורה אור השלם

1. ומעוך וכתות ונתוק וכרות לא תקריבו ליי' ובארצכם לא תעשו: ויקרא כב כד
2. ומיד בן נכר לא תקריבו את לחם אלהיכם מכל אלה כי משחתם בהם מום בם לא ירצו לכם: ויקרא כב כה
3. השור ושה שרוע וקלוט נדבה תעשה אתו ולנדר לא ירצה: ויקרא כב כג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה רבא וכו' והא דגרסי' הכא כרעיה נ"ב כן היה הגיסה לפי רש"י: (ב) ד"ה נכסה וכו' המיומד לחם הפ"ד: (ג) ד"ה מקקיב וכו' מהדר דקתני עובר וכו' וכיון דמצינו לאסוקי אדעתיה דלהקרבה אקדישה לקי: (ד) ד"ה מעיקרו וכו' לא תקריבו בוי"ו דדרשינן:

שיטה מקובצת

א) רסד"א עזאזל לאו שחיטה היא קמ"ל כי אתא רב דימי אמר אמרי במערבא דחייבו לצוק היא שחיטתו. ומתיבה בשלמא עד תיבה אמר מר נמחק: ב) יהודה אמרי אף: ג) וגו' לא תקריבו זו קבלת הדם וזריקה נפקא ליה מעל המזבח ולת"ק האי לא כו': ד) עי' בהשמטות בסוף המסכת: ה) ומיד בן נכר לא תקריבו והנה אמר לא תקריבו לה' תחילה ואם זה למה שינה הכתוב בלבד ואין זה ענין מכוון בעצמו לא היה לו לשנות ולכפול הדברים כל כך. הרב המעולי ז"ל: ו) הרם ולת"ק האי כו' והשאר נמחק: ז) זו היא קבלת הדם כו' מעל המזבח ולת"ק האי לא תקריבו מיבעיא ליה לזריקת דמים ותיפוק ליה וריקה מעל המזבח אין הכי נמי: ח) אתא מיבעי ליה לבמת יחיד כו' יהודה הא מבעי ליה כו' אלא לא תקריבו דקבלה מנא ליה נפקא ליה מיד בן נכר כו' קבלת הדם ות"ק האי לא תקריבו למה לי איצטריך: ט) דילהון אימא אנן נמי נקביל מינהון קמ"ל דלא מכל אלה כי אנן מתקיף כו' ותיבה מקבלינן נמחק: י) עי' בהשמטות בסוף המסכת: יא) תיבה דעובר בפ"א נמחק: יב) בחמורה מבקדשים שכן קדושה חלה עליו: יג) בחבורה נמנו ונמרו. גליון הא דלא מייתי מברייתא דינמנו ונמרו הרי דוקא שפר כדאמר בפ"ק דשבת אחמר נזיקין ספר החבורה וכן משמע מפרישי"ז ז"ל: יד) לקי. ע"ש תוס' בגורות דף יד ע"א ד"ה כלו: טו) עי' בהשמטות בסוף המסכת: טז) מילתא אפילו אקדיש ליה: יז) לקי. פ"א ועיקר הא דרבא תנאי היא דת"ר נדבה תעשה. על תיבות תניא כוותיה דרבא נרשם קו: יח) מירי הוא דגרסי' אימור. תיבת הגיסה נמחק: יט) שעירי דגוסי' רבא: כ) הא כרעיה דראשון אות ד' נמחק: כא) תקריבו מיד בן: כב) ל"א בבמה תיבות לא שנא נמחק: כג) דמשמע כל בעל מום לא הקבל (בעל מום) ה"נ לדידהו במזבח: כד) מהדר דקתני עובר בה: כה) וכיון דלהקרבה מכוון ולאסוקי כי אקדישינהו לקי: כו) לא תקדיש: לו) וכ"ש מקדיש לדמי עולה או לקרבן אחר תיבת והיה נמחק: לז) דלקי אליבא דרבא מיהו אליבא דרבי דאמר בהדראת גיזר לא לקי אלא א"כ הקדיש לגומו:

מסורת הש"ס

(א) [ל"ל לא תקריבו זו קבלת דם], (ב) ני' ל"ק הוא דשוכר, (ג) [לקמן סז:], (ד) ל"ל מקדים, (ה) [מכלן מחוד לעמי י:], (ו) [ז: ד"ה כגון], (ז) ל"ק מ"ל, (ח) נ"מ בתוספות זמן וכמ"ל ל"ק, (ט) [מכלן מחוד לסוגיא], (י) [שמים סה"ד ומה"ד קמ"ל מכל ל"ק, (כ) דמוי לקרבנם, (ל) [ל"ל שנמתרנגה ועי' כמורות ת.], (מ) [ערין תוס' מולין יג: ד"ה אכל מת"ה ותוס' מנחות עג: ד"ה פיש], (נ) ני' ל"ק דכרי ר"י הגלילי ור"ע, (ס) [ל"ל דמוי לקרבנם], (ע) [ל"ל ולקן], (פ) ני' ל"ק תקדיש.

תורה אור השלם

1. ומעוך וכתות ונתוק וכרות לא תקריבו ליי' ובארצכם לא תעשו: ויקרא כב כד
2. ומיד בן נכר לא תקריבו את לחם אלהיכם מכל אלה כי משחתם בהם מום בם לא ירצו לכם: ויקרא כב כה
3. השור ושה שרוע וקלוט נדבה תעשה אתו ולנדר לא ירצה: ויקרא כב כג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה רבא וכו' והא דגרסי' הכא כרעיה נ"ב כן היה הגיסה לפי רש"י: (ב) ד"ה נכסה וכו' המיומד לחם הפ"ד: (ג) ד"ה מקקיב וכו' מהדר דקתני עובר וכו' וכיון דמצינו לאסוקי אדעתיה דלהקרבה אקדישה לקי: (ד) ד"ה מעיקרו וכו' לא תקריבו בוי"ו דדרשינן:

שיטה מקובצת

א) רסד"א עזאזל לאו שחיטה היא קמ"ל כי אתא רב דימי אמר אמרי במערבא דחייבו לצוק היא שחיטתו. ומתיבה בשלמא עד תיבה אמר מר נמחק: ב) יהודה אמרי אף: ג) וגו' לא תקריבו זו קבלת הדם וזריקה נפקא ליה מעל המזבח ולת"ק האי לא כו': ד) עי' בהשמטות בסוף המסכת: ה) ומיד בן נכר לא תקריבו והנה אמר לא תקריבו לה' תחילה ואם זה למה שינה הכתוב בלבד ואין זה ענין מכוון בעצמו לא היה לו לשנות ולכפול הדברים כל כך. הרב המעולי ז"ל: ו) הרם ולת"ק האי כו' והשאר נמחק: ז) זו היא קבלת הדם כו' מעל המזבח ולת"ק האי לא תקריבו מיבעיא ליה לזריקת דמים ותיפוק ליה וריקה מעל המזבח אין הכי נמי: ח) אתא מיבעי ליה לבמת יחיד כו' יהודה הא מבעי ליה כו' אלא לא תקריבו דקבלה מנא ליה נפקא ליה מיד בן נכר כו' קבלת הדם ות"ק האי לא תקריבו למה לי איצטריך: ט) דילהון אימא אנן נמי נקביל מינהון קמ"ל דלא מכל אלה כי אנן מתקיף כו' ותיבה מקבלינן נמחק: י) עי' בהשמטות בסוף המסכת: יא) תיבה דעובר בפ"א נמחק: יב) בחמורה מבקדשים שכן קדושה חלה על: יג) בחבורה נמנו ונמרו. גליון הא דלא מייתי מברייתא דינמנו ונמרו הרי דוקא שפר כדאמר בפ"ק דשבת אחמר נזיקין ספר החבורה וכן משמע מפרישי"ז ז"ל: יד) לקי. ע"ש תוס' בגורות דף יד ע"א ד"ה כלו: טו) עי' בהשמטות בסוף המסכת: טז) מילתא אפילו אקדיש ליה: יז) לקי. פ"א ועיקר הא דרבא תנאי היא דת"ר נדבה תעשה. על תיבות תניא כוותיה דרבא נרשם קו: יח) מירי הוא דגרסי' אימור. תיבת הגיסה נמחק: יט) שעירי דגוסי' רבא: כ) הא כרעיה דראשון אות ד' נמחק: כא) תקריבו מיד בן: כב) ל"א בבמה תיבות לא שנא נמחק: כג) דמשמע כל בעל מום לא הקבל (בעל מום) ה"נ לדידהו במזבח: כד) מהדר דקתני עובר בה: כה) וכיון דלהקרבה מכוון ולאסוקי כי אקדישינהו לקי: כו) לא תקדיש: לו) וכ"ש מקדיש לדמי עולה או לקרבן אחר תיבת והיה נמחק: לז) דלקי אליבא דרבא מיהו אליבא דרבי דאמר בהדראת גיזר לא לקי אלא א"כ הקדיש לגומו:

אמר רבא. להכי איצטריך כגון שהומם שעיר המשתלח לאחר שהוגרל וחיילא על אחר כו'. אלא אמר רבינא איצטריך לה: לרבות ולאו להכי אתא כדקאמרת לרבות שעיר המשתלח לכעל מום אלא להכי אתא לרבות לשעיר המשתלח לכעל מום ולא שעקרן שהיה לו חולה מסרכן בתוך ביתו לאותו שסכר שעיר המשתלח ושחטה לאמנו של שעיר המשתלח ב"ש לצורך החולה סד"א בנה שהוא לצורך עזאזל לאי [כר] שחיטה הוא ולא ליחסר מיתתו בעזאזל משום [איסור] אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד קמ"ל לה: לרבות דאמור: דאמרי כמערבא. דחייבו לצוק זו היא שחיטתו ואסור ג): אמר מר ר' יוסי ברי יהודה אמר אף

על קבלת הדם כו'. אורחיה דקרא דמשתעי הכי ע"ג המזבח ולאו לדרשא אתי אלא דלא תקריבו אתא: ור' יוסי בר' יהודה נמי אורחיה דקרא הוא. ולאו לדרשא אתי והאי לא תקריבו מיבעי לזריקת דמים: ואלא קבלת הדם מנא ליה נפקא ליה [מהא] ומיד בן נכר לא תקריבו. לא נצטוו בני נח אלא על מחוסרי אברים דכתיב מכל חתי [מכל בשר] הביא בהמה שחיין ראשי אברין שלה: סד"א. במזבח דידן דאיכא לאיתויי קרבן דידהו בעל מום דלאו מחוסר אבר: קמ"ל. מיד בן נכר לא תקריבו כו' מום בו [מכל] מום קבוע: [מסקה ליה לבמת יחיד דאסור להקריב בה בעל מום]: אנן נמי נקבל מינהון. לאקרוביי קרבנהון בבמה דילן בעל מום קבוע דלאו מחוסר אבר: קמ"ל מכל אלה כי אנן. מה אנן דומיא דמעון וכתות דלאו מחוסר אבר אלא מום קבוע לא מקרבינן אף מינייהו לא נקבל: [מתקיף לה ריש לקיש] שמא לא שנינו כו'. אבריתא קאי דקתני מיכן אמרו המקדיש בעלי מומין [לפזבח עובר משום ה' לאוין (ואמאר) שמא לא שנינו בעל מום ולא בבל בעל מום דהוא בעל מום מעיקרא דההוא אמאי לקי דיקלא בעלמא הוא כלום קאמר דלא הוה חזי ליה מעולם למזבח] ואמאי קתני בעל מום סתמא דמשמע נמי בעל מום מעיקרא: א"ל ר' חייא בר יוסף. משום הכי קתני סתמא שרוע וקלוט כתובים בפרשה (דבעלי מומין) והני בעלי מומין מעיקרא ניהנו [כדאמרן בפרק על אלו מומין שרוע שנשתרבבה ירכו. קלוט שרגליו קלוטות בשל חפור ושל סוס:] שמא לא שנינו דלקי אלא בחמורה דהמיר בבעל מום: דתנן חומר בתמורה שהקדישה חלה עליה בבעל מום קבוע. דכתיב לא ימיר אותו טוב ברע או רע בטוב הינו בעל מום וכתיב ואם המר ימירנו והיה הוא והמורתו יהיה קדש וכיון דקדושה חלה עליה על בעל מום קבוע אינו יוצא לחולין ליגזז ולעיבור מה שאין כן בשאר קדשים ששאר

(א) נרשם דרבינו גרם כגמ' אימור דשמעת ליה לר"ש דלא נסי הגרלה וכו' אלא מאי דכא דכא וכו' ופ"ר כרינו מתאי ליפלק וכו' ופי' כרש"י סלן דהכיא ב"ב גירסת ר' ובתחלה ע"ש. ב) אולי ל"ל דלא לאמסל נטיה דשי הך דקאי לאי מגרסת ר"ש וכו'. ג) ל"ל שיך לדף הקודם.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com